Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Excitatio hominis exterioris ad hominem interiorem - Cod. Aug. perg. 263

[S.l.], [14. Jahrh.]

Excerpta e Cassiani collationibus I-V, XI-XVII, VI-X 3

urn:nbn:de:bsz:31-59913

Visual Library

Incipit prolog' sup collones
osteqn debitu patrum.
sponsionis mee bto pa
pe castori de octo pncipaliu
uicior remedijs ut tugz sar
citu est. decem collaces su
mor patrum. qs sibi iusserat
9scribi siir. quia migrat ad
xpm. uobis o beatissime pp
leonti et scissime fr eylabi
9didi 9scribdas. hoc sane uo
lo lcorem ee pmonitu. ut
siqs forte pqualitate sui sta
tus in hijs impossibilia pu
tauit. no ea sm facultatis
sue modulu. sz iux pfcione
loquetiu metiatur. qui ne
mundo mortui. nllis sclr
ulpendu affctibz obligantur.
Dequibz siqs adhuc uelit
ee cerior. eor ppositu sibi studio
9cupiat. ut ea n solu no im
possibilia. uim z suauissia
dephendit. Incipiut collo
nes patrum q sut nuo. xx
iiii. has Cassyan scribit.
Germanus qrit. Pres per
ordinem rndent. s. Moyses.
Paphnuti. Danyel. Sera
pyon. Theremon. Nesteros.
Joseph. Theodor. Serenus. ysa
ac. pyamon. Johannes.
Pynusi. Theonas. Abra
ham. Collo pma abba
tis Moysi de monachi de
stinatione.

Cum in heremo abbtis syti
moysen uirum inom
ni uirtute 9sumat inuc
nissem una cum sco ger
mano abbe. edificacois
quoqz uiu parit inla
crimis posceremus. ita ex
orsus est. Omnis inquit
disciplina. scopon quam
dn idest destinatione. et
thelos ide ppriu finem ht.
cui respes tempat omne
operantis laborem. finis qd
nre pfonis est. regnu di.
destinatio uo. puritas cor
dis. adqm uelud ad certam
lineam cursus nros inces
santer dirigimtur. et quam
mens si no ht cui princi
paliter inhereat. et quo si
paulisum deuiauit recur
rat. per singula mutari et
instatu eor que extrins
accedunt 9tinuo solet tanl
forri. hinc est q no nullos
mudi gloria 9tepnentes.
post h uidimus pgrapho
9moueri. eo q actem cor
dis retinentes in minimis.
destinatione l bonis que
9cuperant firam no tene
rent. Adhoc cordis inten
cio iugiter. dirigenda est.
ut diuinis rebz ac deo in
hereant. Quidquid enim ab
hac diuisum fuit. infimu
aut certe noxium iudicand
est. Germanus. Quid e.
q plerumqs nescientibz nob
cogitones irrepsit. Moyses.
9uenire quide no interpel
lari cogitaciobz impossi

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

bile est: suscipe non eas vel
respue omnino studenti possibi
le. et quia sic ortus earum
non penitus a nobis pendet:
ita consistit a nobis electio. Cor
dis enim certamen mole com
paratur. Quod aquarum
impulsu rotetur: tamen illius
qui preest arbitrio consistit.
utrum triticum sive lolium
velit comminui. Ita mens
cum vacare non possit: liber
tamen est industrie. utrum
spiritualibus sive vanis debe
at occupari. Debemus
tamen nosse tria cogitationum
esse principia: ex deo. ex nobis.
ex dyabolo. Ex deo quidem sunt:
cum ingratia sive visita
tionis nos ad profectum erigit
sive pro negligentiis compun
git. Ex dyabolo: cum subverte
re nos tam viciorum affectu
quam occultis conantur in
sidiis. Ex nobis: cum ea
que gessimus vel audivimus
recordamur. Hanc triplicem
tamen racionem nos iugiter oportet ob
servare: ut que sunt ex deo
suscipere. que ex nobis probare
vel improbare. que ex dyabolo
continuo repellere sciamus.

Collacio .ij. abbatis moysi. De discrecionis gracia.

[D]iscrecionis virtus patrum
suis primo consignanda
est. Liquet nisi fuerit monach'
assecutus: necesse est eum non so
lum in deuio. tamen quasi impla

nis firmitate offendere. Om
nium virtutum. genitrix. custos.
moderatrixque discrecio est.
Germanus. Quid proderit
discrecionis gratiam cognovisse:
si quemadmodum acquirenda sit nesci
emus. Moyses. Vera inquit
discrecio. si universa que cogitatio
suggesserit: seniorum refutentur
examini. et nichil suo quis
iudicio credens: illorum per omnia
diffinitionibus acquiescat.
Saulum enim christus per se vo
cans. quem de omnibus facile
potuit instruere. ad ananiam
tamen direxit: ut humilitatis
tale in posteros remaneret
exemplum. Ad unum fi
nem. nimietas ieiunii et
voracitatis concedunt. Pre
ciosius enim continencia immo
derata quam saturitas remis
sa supplantatur. Ab hac enim
solitam districtionem conscen
dere: debilitatum aut nimis
vel omnino deficere: vel ad castrimar
giam. infirmitatis occasione
revocari necesse est. Equa
lis tamen continentie modus est. ut
secundum capacitatem virium vel
etatis. eam sibi quisque non
quod desiderium exposcit.

Collacio abbatis pafnucii de abrenunciationibus .iij.

In illo sanctorum choro. qui velut
astra refulgent. vidimus sanctum
paphnucium. omnium virtu
tum scientia preditum. precipue
illa nobis potissimum in

fundi · quibz hūiliari ul' co
pungi possemus · Time
bēs paphnucius tres iquit
renunciaciones · omī studio
nos oz iplere · prima ē · q̄
mundi facultates cōtēpni
mus · Sc̄da q̄ pristinos af
fcūs et uicia ais̄ respuimus ·
Tercia q̄ mētē ab his uisi
bilibz auocantes · cōtēplem
eterna · ut uidelicet mens
ab omī spū carnis educta ·
sumus inferta fuit · ut nec
p̄sencia quidē uideat · sz q̄
cūsaeta cuncta reputet · et
in nichū resoluta · Quap̄p̄
si ne inhūc mod p̄fcā esse
cupim' · festinand' nobis
est · ut sicut parentes et secli
uoluptates corp̄e · ita affc̄u
quoqz relinquam' : et illa
cursus ad ea q̄ dimisimus
concupīa reuertam' · Tres
uocacionum sūt ordines · pri
mus ex deo ē · quociens in
spirāō qdam immissa · cor
nr̄m ad d̄ sideriū excitat
eternorū diuiqz sech coortaē ·
Scd's mod' p̄hōiem est : dū
exemplis uel monitis bono
rū puocamur · ad desidia
salutis · Terci ex ngcitate ·
dum in mortis p̄clo nūqz
inuiti trahimur ad salutē ·
Ex his tribz nō nūqm de
tercio · qui lz infimus sit ·
feruentissimos spū uiros
comp̄imus et p̄fcōs · et sup̄
iori gradu plurimos igna
ua subsequte repetcōs : ad
baratrū mortis recidisse ·
Totū ig̃ in fine consistit :
in quo p̄t optimo dedu
ctus principio · per ne
gligenciam infimus : et nāa
tate attrictus · p̄ diligen
ciam summus inueniri ·
His nos sermonibz erudiens
beatus paphnuci tam ala
cres qūn cōpunctos a se
dimisit : coqz uidem pla
ne nec dū nos cepisse mo
nachoz necē uestigia som
p̄niare · **Collacio abbis Danyelis de concupiscencia carnis et spiritus ·**
Inē cetos xp̄i phophgs : ab
batem quoqz uidimus dany
elem · hic inquirentibz no
bis cur interdū residentes
in cella tam ineffabili
gaudio repleremur · et e
uersus angore tanto p̄m
eremur et mesticia · ut hor
reret cella · sordet lectio · ora
cio quoqz ad directionem
n̄ possz reuocari · Rndit ·
Triplicē sup hac sterilita
te mentis rōem : accepi
bz accepimus · Aut enī de
negligencia nr̄a · aut de
impugnōne dya descendit :
uel quia p̄bamur a dno ·
De negligencia quid' eī
incircumspcte nos prius
et remissimus exhibentes ·
ynanis cogitōnibz cor nr̄z
infundit : quibz ab omi

spūali sapore consequitur
uacuamur. De impugnatio
ne uō: cū abonis studijs.
adūsarij calliditate nesci
entur trahimur et muta.
probōnis uō duplex ē cā.
prima dispensationis:
ut pprium uidētes infir
mitatē. sup ꝑdente uisi
ōnis collata puritate.
nequaqm̄ extollamr̄. Scḋa
causa pbōnis est. ut mē
tis nr̄e ꝯstātiā pbetur et
desideriū: et quāto mgīo
labore gaudiū hoc spūale
conquiritur. ꝓpterea custo
diatur attenti. Germanꝰ.
Quid inē carnalem et aīale
ꝯtencōem sit: ꝯupim edo
ceri. Daniel. Tres sunt
status aīarū. prim carna
lis. scḋs aīalis. tcīus spūa
lis. Jtaqꝫ festinandū nob
est. ut cū desinimus esse
carnales. idest a manifestā
ciūs et seculi exquā ꝯtagi
one se iūgi: spiritualem
mox statum apprehendē.
tota nitamur industria.
quia facilius adpeniten
ciā secularis uite. et ad per
fectionis uiam ꝯuimur:
q̄ qui monachatū pfessus.
a disciplina regle extincto
spirituali feruore recessit.
Quid nisi: frequenter de
frigidis ac carnalibꝫ. ad spiri
talem uenisse feruorem ꝯ
ꝑimus: de tepidis nūqȝ.

Denique qḋ pudꝫ dicē. in
plerosqꝫ abrenunciasse ꝯsp
eximus: ut nichil inmutasse
de inicionibꝫ ꝑcijs et moribꝫ
nisi secularē habitum senciamus.
Nam acquirē pecūias qui
stuunt. uel retinere nō de
sinunt. sꝫ hꝫ ꝑceptā. ul' fa
mlos exim uel fr̄es alere
se debere. iustū eē ꝯtendūt.
Qui si in iuuentute uiam per
fectōis inquirentē. ꝫ tota
uirtute intenderent perficere.
ut exuti dilectionibꝫ uni
uersis. cum nō modo aliorꝫ
sꝫ nescīu quid gererent.

Collacō abbis serapyonis
de viii. principalibꝫ uicijs

In illo pbatissimorꝫ cetu senū
uidimus bt̄m serapyonem:
discrecōis gr̄a sublime. Qui
ambientibꝫ nob ut de im
pugnatione uiciorū pmder
em exorsus est. Octo sunt
uicia pncipalia: Castrimar
gia scilꝫ. fornicacio. filargi
ria. ira. tristicia. accidia.
xenodoxia. sup̄bia. Castrimar
gie gn̄a sūt tria. Primū q
hora monachū pue
nire purget. Scḋm. q eullibet
cibi replecione gaudet.
Tercīu q delicatis desiderat
escis. Fornicacōis gn̄a sūt
tria. Primū q ꝯmixtione
maris et femine pficitur.
Tercīu de quo dn̄s in eu.
Qui uiderit mulierē adꝯ
cupiscendū eam: corde suo.

ia mechat' est

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Phylargirie genera sunt tria.
primum quod renunciantes ex
toto nudari non sinit. Secundum
dispersa resumere persuadet.
Tercium quod qualia non posside
mus, acquirere compellit.
Ire genera sunt tria. Unum quod
exardescit intrinsecus. Aliud
quod in verbum vel opus prorumpit.
Tercium quod in tempore ulcionis re
servatur. Tristicie genera duo
sunt. Unum quod pro dampno
vel desiderio cassato gignitur.
Aliud de nimia anxietate
mentis descendit. Accidie
genera sunt duo. Unum ad somp
num precipitat. Aliud eva
gari et cellam deserere co
hortatur. Cenodoxie genera
sunt duo. Primum quo pro
carnalibus et manifestis extol
limur. Secundum quo pro spiritualibus
et occultis, gratia vane
laudis inflammamur. Super
bie genera sunt duo. Primum
carnale. Secundum spirituale quod etiam
perniciosius est. Illos namque d
spiritualis impugnat, quos in qui
busdam virtutibus profecisse re
perit. Una cenodoxia
utilis est incipientibus qui ad
huc viciis carnalibus insti
gantur, ut dum fornicationis
agitur spiritu, ne sanctitatis in prius
deperat fama saltem tali
vanitatis intuitu resistat.
Licet ii tolerabilius sit ce
nodoxie quam fornicationis vi
cio deservire difficile tamen

a cenodoxie dominatione dis
ceditur. Tante enim virtu
tis est cenodoxia ut eum
quem sua peste corripuerit
faciat ne biduana ieiunia
vel triduana sentire. Super
qua re pulchre abbas
macharius percunctanti cui
dam cur tanta fame preme
retur in heremo qui nec
integram ebdomadam tulisset
in cenobio respondit. Quia
nullus est hic ieiunii tui te
stis qui te suis laudibus nu
triat, ibi autem dignitas te
hominum et cenodoxie refectio
saginabat. Cum istis octo
viciis cum genus omne genus
hominum impugnetur diverso tamen
ordine singuli laborant. In
alio namque furor, in alio
fornicatio principatur. Et sic
de aliis. Quamquam omnem cum
mentis orationes ieiunia ge
mitus adversus quod de[...]que
nate est quo specialius impug
natur. Et ita prout ipsa vicia
in nobis optinent principa
tum, nos quoque contra in ordine
instruere prelium secundum quem pro
venientis quoque victorie
succedens faciat nos ad
puritatem cordis et perfectionis
plenitudinem pervenire.

Collatio abbatis cheremonis
prima de perfectione caritatis.

Cheremonis cum centena
rium vite annum exces
sisset, ita dorsum eius curvat re

pous uetustate. atque ora-
tionum uigilantie curuatum.
ultimis ac trementibus titubante-
nus manibus progredetur.
Hic siquid mortificatis
iam omnibus membris. nec-
quam censuram perfecte distru-
tionis amiserat. Huius ergo
et uultum mirabile et inces-
sum pariter intuentes. cum
doctrinam posceremus. ait.
Qui me ad docere persuadetis? quod
ipse non facio. ubi quam rem nul-
lum iuniorum michi in
hanc usque etatem committere per-
misi. ne exemplo meo al-
terius districtio laxaretur.
Nunc enim erit efficax instru-
entis auctas. nisi eam ef-
fectu operis sui cordi affixerit
audientes. ¶ Tandem tria
sunt inquit que faciunt
homines a uitiis temperare. id est.
aut metus gehenne. aut
spes atque desiderium regni
celorum. aut affectus boni ipsi-
usmet uirtutum. Que tria
magnus excellentie sue
gradibus ab inuicem separantur.
Duo namque siniora sunt eorum
qui ad perfectionem tendentes
nec dum affectum acceperint
uirtutum. Tertium specialiter dei
est. et eorum qui in se ymaginem
dei ac similitudinem receperunt.
Ille namque solus ea que bona
sunt. nullo metu. nulla re-
munerationis gratia. sed solo boni-
tatis operatur affectu. om-

spalr'

nemque bonorum copiam dignius i
digniusque largitur. quia non potest
iniquitatibus hominum commoue-
ri. ¶ Multo maius est per bonum
ipsum a bono nolle discedere
quam per metum mali. malis non
prebere consensum. In illo enim nolun-
tarium bonum est. in isto tamen
quasi nolenti coactum. Ille uir-
tutis affectum medullitus reti-
nens. quicquid illi contrarium est non
solum non corde non recipit. uerum
summo detestatur horro-
re. cui grauius pena est ulla uir-
tutum preciosa transgressio.
uel ipsius uicii uirulenta con-
tagio. Huic enim neque humana
presentia quicquam adiciet
honestatis. nec minuet so-
litudo. sed utique secum ille potis-
simum placere contendens quem nec
falli nec subterfugere posse
cognoscit. ¶ Per hanc igitur
caritatem. quisquis ad ymaginem
dei et similitudinem peruenerit. nul-
lis deinceps peccatorum uiciis
uiscetur. sed ueniam in-
firmitatibus eorum condolens im-
plorabit. sciens et reminiscens
tandiu similium passionum sti-
mulis impugnatum. donec mi-
seratione domini saluaretur. Com-
cudens indicium est. ame nec
dum uiciorum stratibus eliquare
incentiuis alienus non affectu mi-
condolere. sed rigidam iudicantis ex-
ercere censuram. ¶ Quisquis
ergo inhumus fuit caritatis
perfectione fundatus. necesse est.

at ad illu͂ sublimiore͂ ardorem
ascendat q͂ nō penax error nec
cupido p̄miorum · s̄z amoris gnat
magnitudo: quo ul' filius
indulgentissimu͂ prēm ul'
amicum amicus · sollicito re
uertetur affc͂u: du͂ eius nō
solu͂ · s̄z ul' tenue͂ amoris for
midat offensam · et ne erga
se quantulumcumq̄z suor dilec
tus illi intepescit · Coll'o
Cheremonis sc͂d'a de castitate

J n̄tales ɔcupias de re-
cordibz n̄ris desid'amus
extrudere: spūles in earum
locis plātemus pcius no
luntates: ut h̄eat animus
in̄ quibz iugiter immoret'.
et illecebris tempaliu͂ respu
at gaudiorum · Dictu͂ em̄ q's
insolentiue cordis ac p̄a: in
tantu͂ ī corporis puritate
pficiz · Nō em̄ estus corpis
declinabit · n qui a͂i mor
em̄ ɔpisserit · Sex gradibus
s̄z multa a se inuice͂ sublimi
tate distantibz [illegible] casti
tatis distinguam · Primus est:
ut ne uigilans impugnatōe
carnali · monach' elidatur.
Sc͂d's ne mens illi · uolunta
riis cogitatiōibz ī moretur.
Tercius ne passiōem ul' te
nuite͂ ad ɔcupia͂ moueatur.
Quartus ne uigilans ul' sim
plicem c̄nis perferat motu͂.
Quintus · cu͂ memoriā gnōis
humane recitans lc͂ionis ingessit:
puro cordis ɔtempletur

intuitu · uelut op' simplex:
nichilq̄z amplius de eius re
cordatōe ɔcipiat: q̄ si opa
tione laterum mente pteret.
Sext' gradus est: ne illecebro
sis fantasmatibz l' dormi
ens illudatur · Licet · n · hanc
ludificatōem peccato esse ob
noxiam n̄ credam ɔcupie-
tie adhuc latitantis indici
um ē · Porro castitatis n̄
distructionis p̄sidio · s̄z amo
re sui et ipue puritatis di
lc͂one ɔsistit · Nō · n · castitas
s̄z ɔtinentia dicitur: ubi ei ali
qua adhuc resistit aduer
sitas uoluptatis · Quidq' ·
n · cu͂ labore ɔprimitur · qu
les dimicanti p̄at inducias.
nō tn̄ securitatis quiete͂ tri
buit post labore͂ · Quu͂ ob
ie͂ donec pulsari nos c̄nis
ɔmotiōe sentim' · nouerim'
nos ad castitatis nec du͂
puenisse fasti fastigia: in
quibz necesse est dubios ee͂
s̄z adhuc sub infirmitate
ɔstitutos prelys fatigari.
ī quibz necesse est dubios ee͂
s̄p euentus · Quamobre͂ hec
est ue ɔsumatio castitatis ·
q̄ carnalis ɔcupie͂ motu͂
nō impugnans · s̄z toto hor
rore horrore detestans:
ingem sui teneat puritatem ·
Quisq's extructus a cunc
tis ɔfabulacōibz ociosus et
mortificatus ab omni ira
ac sollicitudine mundana

duobz tm̄ m̄ papinatiis fuit
cotidiana refectione ɔtent
et aqua sacietate subtrac
ta quiete sompni trium
sine ut alij stateriit quatu
or hōx tiare. nec laborē
tā merito sz miseratione
dn̄i cum se credidit adep
tm: ampli' q̄m sex mēsibz.
pfectione isti de q loquimur
castitatis. impossibile sibi
nō ē cognoscat. Collo. Che
monis. iij. de pfectione
di et libo arbitrio.

Dubitari quid nō pōt
inēe omī aīe n̄r̄i uir
tutum scīa: bn̄ficio cato
ris inserta. Sz n̄ hec cpi
tulatione di fuerit excita
ta: ad incremētū pfctionis
nō poterit puenire. Igitur
grā di quosdā conatus bo
ne uoluntatis exigit ul
expetit: ne penit dormiē
ti aut ocio dissoluto sua
dona cōfere uideat. Idcirco
magister gentiū. cū dicit.
plus oībz laborauit: cona
tum ppij designt arbitrij.
Cum dr̄. nō aūt ego sz grā
di mecū: uirtutem diui
ne pfectionis ōndit. Sic
.n. inertes agricole, qui
aruua frequēti uomere nō
subigunt. ubertatē segetū
nō recipiunt. ita laborā
tibz per nox solliatudo
nō pderit: nisi mīa dn̄i
plurimarū oportunitate

et hyemis tranquillitate fu
erit subsecuta. Idcirco fi
de nō dubia cōprobatur dn̄s
uelut pissimi prēm. uicēs
salutis in spirare. et inserē
bone uoluntatis ardorem.
nūc operis effectū. et con
summatione donare uirtu
tū. nūc cruina iā prima
ī interos reuocare. nunc
oportunitates salutis in
gerere. ac pcipites conat
letalibz dispositoibz inhi
be: alios quid uolentes sa
lutē alios nō uolentes per
trahere: et bōm cogē uo
luntate. Collatio abbatis
Nesterotis pma de spiritu
ali scientia.

Scientie nr̄e duplex scien
cia est. Prima pctica
idest actualis. q̄ emenda
one mox. et uicior purga
cione pficitur. Altera the
orica que ī ɔtēplone diui
narū rē ɔsistit. Quisquis
g̃ ad theoricā uoluit per
uenire. nec̃ē ē ut actuale
primū scīam ɔsequatur. sd
practicā absqz theorica
possidi nō pōt: theorica
uero sine actuali nō pōt.
frustra ig̃ ad ɔspctu dn̄i
tendit. qui uicior ɔtagia
nō declinat. Consequen
ti prunitabi ad excelsiorā
pcedi nō posse: qui nō
ceperit planiora. Hec
pcthica. erga multi stu

dia diditur. Quidā enī sū
mā intencōis sue erga he
mi secretu. et cordis ɔstitu
unt pfectē. quidā erga in
structōem fratrum et cenobi
or curā. quidā erga xeno
dochy obsequiū. Quidam
eligentes egrotanciū curā
aut doctrine instanciā. aut
ūum largicōem. inter sum
mos inguerūt. Quapp hoc
unicuiqȝ utile est. ut sm
ꝓpositū qđ elegit. sū grām q̄ ac
cepit. ad opis arrepti pfectōnē
puenire festinet. et alioꝝ quid
laudās uirtutes. nequaqȝ
a sua q̄ semel elegit pfessōne
discedat. Primū discipline
actualis ingressus est. ut
oī tuo silenciū nisi interogu
tus. l' necēa querens. indicās.
nō ut quidā pro ostētacōe ea
que optime norunt. interro
gare se simulant. Senioꝝ
sñias intoto corde suscipi
as et ad pficiend̄ eas po
ꝯ docendas festines. nec q̄
q̄ docere psumas. qđ ope
eū nō feceris. humilitatem
teneas. q̄ te nō ad illā que
inflat. sȝ ad eā que illūiat
sciam pducat. Duabus
ex causis inefficatē spūale
constat eē doctrinā. Nam aut
ille qui docet. inexpta cō
mendans uano uboꝝ sono
instruere nititur. aut ete
uicijs refertus auditor sa
lutarē doctrinā obdurato

corde nō recipit. Collo abbis
Nestoris. Secunda de ka
rismatibus.
uriōum cū triplex est.
prima cū pro merito sā
titatis electos quosqȝ signoꝝ
grā comitatur. Sc̄da. cum
ob edificacōem eccē sanitatū
uirtus ꝛ ab indignis pro
cedit. Tercia. q̄ afflictōne
demonū simulatur. ut
dū hō manifestis criminibus
obligatus. ꝓp admiracōem sig
noꝝ scs̄ cred̄. ꝛ uiciorum
eius emlacio suadeatur.
Quōqȝ pres nrī signoꝝ opa
cum hec scā grā possederīt
nisi forte illos ineuitabiles
necitas coartasset. s. picu
lum puēc et utilitas ple
bis. Reūa manus mi
raclm est de pria ēce so
mitē eradicare luxurie.
qm̄ expellere imundos spc
de corpibȝ alienis. Et mag
nificencī signū est. motus
iracundie cohibē. qm̄ aere
is principatibȝ impare. plus
qȝ est excussisse de corde
ppriio tristicie morbus. q̄ febres
corpis expulisse. Quātum
ei anima sublimior ēē ēhc
est. tanto pstātior eius ē
salus. Collo abbis Joseph
prima Amicicia.
micie quedā sic exhutis
uel cōsanguinitate ac
necessitatibȝ uarijs scqui
ri solent. sic interumpit

cas frequēt locorum discretio.
et obliuio temporalis. Vnū
aūt gen̄ est indissolubile
caritatis. qđ sola iungit
dr̄ similitudo virtutū. hec
nullis casib; scinditur. sed
neq; mors ipa diuellit.
Et ideo in hijs tantū in
dirupta potest dilectio per-
manere. in quib; unū ppo
situ ac voluntas ↄsistit.
Nichil enī pdest. si moribus
ac posito dissidentes. una
habitatione iungamur.
Quadmodū aūt ad pfec-
tam amicicie gratiā pueni
vbi ri possit. paucis nobis re-
gulam eius aperiam. Pri
mum est omniū quas ha
bemus rerū despectio. Se-
cundum ē enī. si pciosissime
fr̄is dilectioni supellex
uilissima preferatur. Scdm
est. ne sapiente se quisq; iu
dicans. suis magis q̄ pri
diffinitoib; obediat. Ter
ciū est. ut sciatis omia q̄
ee utilia iudicatis. postpone
da bono caritatis ac pacis.
Qrtū. ut credat nec iustis
nec iniustis de causis penitus
irascend'. Quintum. ut qd
ūhis se iracundiā fr̄is ↄ
sū rōne ↄcepit. eod' modo
quo suā curare desideri
ret. Postremū ē. ut sepe
h modo credat cottidie mi
graturū. Sic g' nich pre
ponend' ē caritati. ita ira
cundie nich ē postponend.
Interd' ūo patientes ee nos
credimi. sz ita fr̄es amgunt
taciturnitate sit quies
notamus. et ap dm nō uer
ba tm̄. sz p̄cepit voluntas
docetur in culpa. Qui ut
fert utrum quis gladio
erit frē. an aliqua ad
morte fraude copulerit.
Igit tace nich pdest. si qđ
gend' ↄtinas fuerit. hoc ta
citurnitate faciamus. Na
sepe atrocissimas verbor
iniurias transcendit mali
na taciturnitas. Aliud
demencie genus ē quod sub
colore sustitie patie in nō nul
frib; inuenitur. qui sibi
uerbis ī lingantus aliena
ē corpis ignire verbera
ali implere qđ d. Sz quis
p̄cusserit in dextram maxilla
probe illi et aliā scriptu
ram penit' ignorates. Euā
gelycam nāq; pām. pucun
die uerū ↄvē sepugnat.
Immo sic subiicit cor sinum
ferientis ī ivre. ne l' tam
ine se mouerit interius
et furore liberatis gemina
te iniurie tollerancia mirify
Ita uē est. ut dilato langu
escat. plata uo mag' magis
q' conflagret corda irritan
tiu. tale faciens. et iniuria
te frigen. **Coll'o sc̄d'a abbis
Joseph de diffiniendo.**
cicitanib; nobis quod po

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ꝓdiret · uidelȝ ꝓmissum
illic quo cito nos senioribȝ
ꝑris ad cenobiū obligauim
mus redituros . cū edificati
onis grāa diuturna mora
ꝑ ꝓmis mendacij crimen
incurrere · Abbas ioseph resꝑ.
Ita mūi est · ut ea q̄ sb aliq̄
sponsione decreuimus · ef
fectu implemus. Obq̄
ꝰ nichil oꝫ abrupte q̄ꝗ dif
finire · ne ꝯsideratione bone
intentionis irretitus reuocatus
sponsionis sue ꝑuaricator
existat · Laudabili ēi diffini
tio incauta mutabitur · si
ad salubriore ꝯsilium ꝑtransi
ret ꝯstantie ꝑuaricatō · ꝫ temi
ritatis emēdatio credda est.
Quociens sponsio uitiosa
corrigitur · Quādo ergo nullȝ
nos coartat necessitas · id quod
iniquius est ꝯmodi ꝑsequatur ·
Cū nō aliq̄ dispendiorum obsi
stit aduersitas · illud ē appe
tendum q̄d senioribȝ sbiacet de
creuimus. Innominibȝ ā cūbȝ
nō ꝑcessio opis · ꝫ uoluntas
operantis est intuenda. Illud
enī pro retributione mercedis · uni
cuiq̄ rependatur · q̄ ꝑncipaliter
mente ꝯcepit · nō q̄ exinde
uł bñ uł male c̄ ꝯtinuit operan
tis effectus · ita q̄ꝗ ꝑcitatione
te di ꝑficitur · nō solum nul
la reprehensione · ꝫ ē dignis
sima laude est. Erudiamur
igr̄ indiffinitionibȝ nr̄is · nō
ꝑtinacie ꝑmanere · nec re

cusent ad id q̄d utilius dilectio
inuenit absq̄ ulla cunctatione
nō ꝯsistere. Rectū ē est nim
nos ꝑtire sponsione · q̄ rei sa
lubrioris sbire iacturam.
Ido de ꝑncipalibȝ manda
tis · sn̄ quibȝ nō pōt salus
nr̄a ꝯsistere · ita decreuimus.
ut est custodia caritatis
et castimonie puritatis · pro
quibȝ ꝫ mors si necēe fuit
metuenda nō est · ꝫ de hijs
q̄ sn̄ piclo status nr̄i possi
mus relaxare ut ꝑum de
rigore ieiunij de uini ab
stinentia · de cohibendo incel
la delectionis uigilantie · ꝫ
si ꝑ tpr̄ relinquitur · piclm
non est · ab ullis uō ł admo
nitū declinasse mortifin
est. Idcirco nichil dz ab
rupte monachus super hijs
q̄ ad corporales exercitiones ꝑtinent
diffinire · ne sb uberius grāi
ꝯstitutis perniciosa semet
ipm obliget seruitute.

Coll̄o abbis theodori de
nece sanctorum.

N palestine ꝑtibȝ solitudo nō
celsissima ē · in qua sunt sā
ctis uiri diu ꝯmorantes ·
a sarracenorum latrunculis in
terempti sunt. Cumq̄ merito
ad sēm theodorum singlarē
in conuersatione uenissemus ·
et miraremur di pām quo
admitti in suos suos tm
facin ꝯsensisset · ait.
Hec quo solz illorum ꝑmouere

nos qui pax fidei possiden
tes: premia sanctorum arbitrantur
nisi vite huius restitui.
Quam obrem nosse debemus
quid ne sit bonum: quid malum.
Tria sunt in hoc mundo tantum:
idest bonum, malum, medium.
Nichil in rebus humanis princi
pale bonum est nisi virtus
sola: que nos inmutabili bono
faciat iugiter inherere. Et nichil
malum esse dicendum est nisi peccatum quod
a bono deo nos separans malo
facit dyabolo copulari. Media
sunt divicie, potestas, sanitas,
pulchritudo, paupertas, in
firmitas, iniurie. et hiis si
milia, que pro affectu utentis
vel ad bonum possunt pro partem profice
re vel ad mala. Egestas autem
et persecutiones que sunt necesse
ex hoc compleantur quod sancti viri
cas in virtute summa vel ap
petentes, vel fortiter tole
rantes amici dei effecti, eterne
vite sunt stipendia consecuti.
Inscripturis ambidextri
vocantur, ut Aioth, qui
utraque manu utebatur pro
dextera. Quam virtutem sic habere
possimus, si tamen prospera que adver
sa sunt, sic ad bonum usum detorque
mus. Hec est dextera suc
cessus spirituales quando desideriis
carnis dominatur. fervet spiritu
presentia velut nulla despici
tur. futuri perfecti mentis
contemplatione intuetur non
sit. hec sinistra. cum temptationibus

fatigatur. tristicie premitur: ela
tione pulsatur. causis irre
in hac dextera nequaquam elatus
nec in sinistra fractus despe
ratione cedit. sed potius in pacien
tie pugna suscepit. utraque
manu utitur pro dextera.
In utrisque triumphator: victorie
palmam victorie consequitur.
Nec debet esse mens nostra
cere similis, que caractere quibus
signis signatur: sed velut quo
dam adamantinum sigillum si
militer iugiter sui figuram.
Quam post omne quod accesserit
adstatus sui qualitate consignet.
Germani. postea nec in una semper
qualitate persistere. Theodorus
necesse est ut renovatus quis
spiritu mentis. in anteriora semper
pater extendat et proficiat
aut si neglexerit in deterius
relabatur, velut si quis contra
fluxus rerum navem conatur
dirige. necesse est vel labore remi
gio conscendere vel remissis
manibus ad precessa revocari.
Unde nequaquam relapsos dubi
temus: quia dicitur adsidua
ra senserimus non progressos.
Idcirco iugiter incessanter se
dendum est. quia quociens quasi in
mutatus titubabit. quociens
eius ex ea fuit evagatus,
tam intentio que in cella se
dens adquisierat, si lassa
ti fuit, sed labore rehiri
vi et dolore. Coll. abbatis
Sereni de anime mobilitate

fine

et spiritalibus nequitiis.

Summe sanctitatis virum nomini suo sicut speculum[?] moribus vidimus serenum. Quem de interioris hominis nostri sinu perscrutanti. et quid heremi nobis adhuc in initio contulisset. sciendum. Si quid promovimus singula sensus discursibus animus evagatur. cum ad contemplationem reducitur: statim fugatus evanescit. Cumque deum semper et retinere cupimus: citius elabitur quam anguilla. Sereni Dum mens cogitationum a nobis pendet et quod quibus mentis industrie subiectum est. si non habeatur. desidie nostro reputandum est. Adversario quod fugit nostris insidiari peccatoribus. nullus interioris hominis pugnas expertus dubitatur. sed tamen incentores. non impulsores. Nemo enim resistere deo omni pecto si ipsis subesset facultas impellendi. Unde sicut in ipsis suggestionis voluntas: ita in nobis est consensionis libertas. Bonorum vero non tantum suggestor sed et impulsor est deus: ita ut sepe nescientes et inviros trahat ad salutem. Sciendum quoque quod omnes universaliter ingerunt passiones sed singulis vitiis preesse dicuntur. vel pietatem quoque temptant sed vicissim ploco[?] pro tempore pro suscipientis opportunitate; ita ut si victus fuerit unus. fortior ei

succedat: aut certe victor alteri vadat sibi ad illudendum. Incipientibus namque infirmiores congrediuntur. et sic maiores et potentiores gradatim spiritus adversus athletam christi robustior pugnaturus succedit. quem nemo sanctorum ferre sufficeret: nisi benignus agonista christus certaminis restrenaret incursus. Non enim sine grandi labore suo colluctantur: maxime quando cum viris sanctis sunt congressi. et eadem quam nos menebant[?] sequuntur illos si victi fuerint confusio. Collatio ii. abbatis Sereni de principatibus.

Placuit ut dominum quem in misse[?] confiteamur: quod sit aliud malum sit. Si enim demones tales a deo creati sunt. ut spiritus decepcionibus hominum vacarent: in fringlamus[?] deum. ut velut in necessitatem malorum. Summa sollicitudine tenendum est a consilio prius: quia sicut auctorem puniunt. ita deceptorem. Nobis erit deum deprecemur. ut in nobis timor eius. vel caritas immobilis perseveret. Huius etenim custodibus impossibile est quempiam diabolica laqueos incurrere. Inter perfectos autem et imperfectos iste distantia est. quod in illis fixa caritas perseverans plenius eos custodit: in illis vero facilius refrigescens citius eos facit peccatorum laqueis ac

sepius impleatur. Collatio prima abbatis ysaac De oratione.

Omnis monachi finis: ad indiruptam orationis perseverantiam: et ad iugem cordis perfectionem: et ad immobilem quandam mentis tendit tranquillitatem. Quantum sic omne virtutis studium tendit ad orationis gratiam: ita sine hac nec perficit aut ullo modo perdurabit. Que ut eo possit emitti fervore quo debet: hec sunt prorsus observanda. Primum sollicitudo carnalium penitus abscidenda. Deinde nullius negocii non solum cura: sed memoria admittenda. Detractiones namque loquacitates et tristicie funditus eruende. Huius abscisis ab omni devagatione mens inhibenda est: ut sic paulatim ad spirituales intuitus incipiat sublimari. Quicquid enim ante orationis horam anima conceperit: necesse est ut per recordationem occurrat oranti. Quam ob rem quales orantes volumus inveniri: tales nos ante orationis tempus preparemus. Quod si non tunc nolumus ut irrepat, prius extrudatur. Nam qualitas anime plume levissime comparatur. Que si nullo infusa sint humore: tenuitate sua fertur in sublime: sed aspergine modico gravata deprimitur. Ita mens si viciis curisque non fuit, puritatis beneficio mox levatur ad superna. Postremo quoque necessaria cotidianum et inevitabilem usum carnis excedit: ad solatium curam pertinere senior tradicio diffinivit. Ubi gratia: Si enim possit uno solidus necessitatem nostram expedire: ad duorum vel trium acquisitionem nosmetipsos nolumus distendere. Et cum due tunice sufficiant: tres vel quatuor parare. Talibus quoque superfluitatis nexibus absoluta mens illi summo bono potest iugiter adherere: aliquid vel admonitum separari. Mens credenda est. Et illud implebitur apostoli: In omni loco levantes puras manus: et orate sine intermissione. Hac enim puritate mens temporibus quodammodo abscedens quoque in se recepit: quaque efficacissima erit oratio. Tot sunt orationum species: quot in anima status quis generari. Aliter namque quisque supplicat cum alacer est: aliter cum tristis. Aliter spiritualibus successibus cum viget. Aliter cum impugnatur. Aliter cum veniam peccatorum. Aliter cum acquisitionem gratie exposcit: vel extinctionem viciorum deprecatur. Aliter cum timore iudicii compungitur. Aliter cum spe futurorum inflammatur.

Orationum alteratio quadrupertita ratione distinguitur ab apostolo dicens: Obsecro igitur primo omnium fieri obsecrationes orationes postulationes gratiarum

ctiones. obsecro est: implo
ro petis. Orationes sunt: quibus
illud offerimus vel vovemus
deo. ut cum spondemus nos
tota cordis intentione domino
uitione vel iudices ut sine
tristitie funditus eruendas.
postulationes precibus solemus
emittere. Gratiarum actiones cum deo
recolit beneficia preterita vel pre
sentia vel futura mens per in
effabiles excessus domino refert.
Primus tamen nobis pro ex
tinctione uitiorum et acquisitio
ne uirtutum supplicandum est: quoniam
neque ad sublimiora conscendimus
nisi per ordinem postulatio
num gradatim simus prouecti.
Et cum sibi ista quatuor in sup
plicatione precata apprehendi pos
sunt. Hoc supplicationum ge
nere sublimior adhuc status
sequitur qui de solius dei amore
formatur. cum mens ei tamquam
patri proprio familiarissime loquitur
dicens. Pater noster. Per hoc vniuer
sitatis dominum de conditione seruili
in adoptione filiorum nos per
fitemur adscitos. Qui es in
celis. Quo tamen peregrinantem
nos a patre nostro longissime sep
antem. toto horrore uitium
tes. summo desiderio properemus.
Sanctificetur nomen tuum. Certe
non pro nostris utilitatibus sed
pro patris gloria. totum impen
damus affectum: nostrum gaudium
gloriam nostri patris esse credentes.
Vel sic. Sanctificetur nomen tuum.

id est tales nos facito
patri ut sanctificationem tuam quanta
sit: intelligere mereamur. Vel certe
ut in nostra conuersatione spi
ritualis actus appareat: quo
uidentes opera nostra bona
glorificent patrem nostrum qui
in celis est. Adueniat reg
num tuum. Istud scilicet quo cotti
die christus regnat in sanctis. duc
tus in nobis uitiis et ex
tinctis. Vel certe illud quod est
deo filiis repromissum. Fiat
voluntas tua sicut in celo et
in terra. Hoc est. Sicut volun
tas dei ab angelis in celo.
sic ab hominibus impleatur in
terra. Vel certe. vt sic hii
qui in celo sunt. ita hii qui
in terra consistunt tua pater vo
luntate saluentur. Panem
nostrum cottidianum supersub
stantialem da nobis hodie.
Ostendit quod omnis creaturis
sublimitas ei excedit. Cum
dicit hodie. ostendit cum cotti
die esse sumendum: quia et ad presen
tem uitam possit referri. quia
nisi cum perceperit quis in hac
uita meruerit. in illa in
perceptus esse non poterit. Al
ter. Cottidianum dixit. per hoc
ostendens quod sine ipso nullo die
spiritualem uitam capere vale
amus. Et dimitte nobis
debita nostra sicut et nos dimit
timus debitoribus nostris. So
lemus non illi erga dei in
iuriam nos placidos ex

hire: ergo uenia[m] uo[bis] inexora
biles inueniri. Sz si clementer
nolum[us] iudicari: nos quoq[ue]
erga illos qui in nos delin
quunt. oz e[ss]e clementes. Et
ne nos inducas in temptati
one[m] id est. ne p[er]mittas in
temptatione[m] positos: superari.
Sz libera nos a malo. i[d est] temp
tatis dyabolo: q[ui] sit supra id q[uo]d
possumus. Hec oratio ad in
effabile[m] p[er]ducit orationem q[ue]
mens celestibus infusa radi
is eructat ad d[omi]n[u]m. tamq[uam] p[er]
me[n]s in illo brevissimo tempus
puncto: q[ue] nec eloqui fa
cile. nec peurrere mens
i[n] se reversa p[re]valeat. In
fine aut[em] lacrime: que duro
corde siccis exprimu[n]tur oculis:
nec tamen q[ue] de bono p[ro]posito
petitis: infructuose. abs[que]
tamen qui in affectum transire uir
tutum. nequaq[uam] taliter ex
torquende. qua[m] cum supplicati
onis actum. suis conatibus di
strahent: eamq[ue] compellet
p[er] i[n]tencione[m] laxari. ergo
si[mi]les. lacrimaru[m] guttis e
grotare. Sup[er] uere orationis
affectu[m] b[ea]ti anthonii
p[ro]fer[am] sententiam: q[ui] inexcessum
mentis frequenter orantem
atq[ue] p[er]stantem cum solis or
tus cepisset infundi. audi
uimus clamantem. Quid
me impedis sol. ut me
ab huius luminis abstrahas
p[re]m[io] q[uo]d orat intellit. An

q[uo]d illud euangelicum obseruandum
est: ut intrantes cubiculum clau
so hostio oremus patrem. Intra
cubiculum supplicamus: cum
ab omni cogitationum sollicitu
dinum strepitu. se cor no
strum amouentes. familiariter
preces n[ost]ras reseramus. Clau
so oramus hostio: cum stric
tis labiis supplicantes non
uocum sz cordium scrutatori.
Ob q[uo]d frequenter quid sit
est orandum: ne immurantib[us]
nobis. inserere aliquid uno
cordi ualeat inimicus. Col
lo. ii. abbis ysaac. De orone.

Dum mensuram p[er]fectionis
n[ost]ros forte in oratione perdere
q[ui] sibi d[omi]n[u]m ih[esu]m. l[icet] huius in
carne l[icet] maiestate gloriosum in
tuo iudici[o] respicit. Solus pa
ris xp[istu]s ascendit solus i[n] mon
tem orare. p[er] h[oc] nos instruens
ut si interpellare uoluerimus
d[omi]n[u]m: integro corde. affectu ab
omni turbarum ingetudine
recedamus: ut ad similitudinem
q[ua]ndam future beatitudinis:
ut ex p[ar]te nos aptare possi
mus. Q[uo]d tunc fiet. cum deus
omne desiderium. omne
studium. omnis cogitatio
n[ost]ra. omne q[uo]d uidemus. q[uo]d lo
quimur. d[eu]s erit: ut. s. ipsi
p[er]petua caritate copulemur
quidq[ue] spiram[us]. q[ui] intelligimus
q[ui] loquimur deus sit.
Hec ig[itur] e[ss]e dz omnis intencio
solitarii. ut in h[oc] corpore

carit[ate] [illegible]
end[?] oro [illegible]
se monachi

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg